

Віктор Литвиненко

В.Ю. Литвиненко

*Старший викладач кафедри
теорії та практики іноземних мов*

УДПУ ім.. Павла Тичини

Вища освіта Франції і Болонський процес

19 червня 1999 року, в Болоньї з'явилася підписана від імені урядів міністрами освіти 29 країн "Болонська декларація", яка сформулювала вимоги та критерії до національних систем вищої освіти у світлі утворення єдиного європейського освітньо-наукового простору до 2010 року.

Деклараціями і прийнятими рішеннями було висунуто дві основні мети:

- перетворити європейський континент на безмежний простір, в якому студенти, викладачі та дослідники могли б вільно переїжджати з однією місцевості в іншу;
- зробити цей простір прозорим та привабливим для всього світу.

Зберігаючи культурні надбання кожної країни, Болонський процес має на меті полегшити поступову адаптацію кожної нації до необхідних змін, причому кожна країна усвідомлює, що для вищої освіти немає іншого шляху розвитку, ніж забезпечити її прозорість та якість на світовому рівні. Можливо, саме такий двовимір - міжнародний та національний - дозволив за чотири роки досягти схвалення цієї політики майже в усіх країнах Європи.

Основні вектори спільних дій можна стисло викласти таким чином:

- прийняття прирівнювальної структури вищої освіти, що має три основні рівні, досягти яких можна протягом аналогічного терміну навчання: бакалавр, магістр, доктор;
- розробка модульного принципу освіти, згідно з європейською системою кредитів - ECTS;
- забезпечення взаємного визнання дипломів на європейському рівні;

- інтеграція потреб у професійній освіті на різних рівнях та забезпечення освітніх потреб протягом усього життя;
- сприяння мобільності студентів і викладачів та надання освітянським освітнім закладам європейського виміру;
- розробка методологічних засад для оцінювання якості освіти;
- опора на учасників освітнього процесу, насамперед на університети (Європейська асоціація університетів) та на студентів (Національні спілки студентів Європи).

Своїми започаткуваннями та реформами Франція зробила вагомий внесок у розбудову загальноєвропейського наукового й освітянського простору.

Аналіз сучасного стану освіти у Франції свідчить про постійну увагу держави до освітянських проблем.

Після Сорбоннської конференції у 1998 році заходи, які запроваджувались у Франції, були спрямовані передусім на розвиток спільної структури європейського рівня, що в свій час одержала назву "3-5-8" або LMD (licence – master- doctor — ліценціат- мастер-доктор).

Це викликало уточнення поняття ступеня освіти, яке було визначено як сертифікований рівень освіти незалежно від галузі знань чи спеціальності. Він присвоюється дипломом за спеціальністю. У 1999 році існувало три ступеня (бакалавр, ліценціат, доктор наук); отже досить було ввести додатково систему "бакалауреат+5", щоб досягти поставленої мети - ступеня "магістр", який у 2002 одержав назву "мастер" для внесення більшої ясності цього питання в міжнародному контексті.

З 1999 року ступінь "мастер" автоматично прирівнюється до дипломів DEA (Diplôme d'études approfondies — диплом поглибленої освіти) та DESS (Diplôme d'études supérieures spécialisées — диплом спеціалізованої вищої освіти), диплома інженера та з 2002 року - до диплома магістра. Він також може прирівнюватись до інших дипломів цього ж рівня, внесених до списку міністром, уповноваженим з питань вищої освіти. За згодою усіх зацікавлених сторін було створено спеціальну комісію з питань якості освіти та дипломування управлінських кадрів, на зразок

комісії з інженерних спеціальностей. Ця комісія розпочала свою роботу влітку 2002 року.

Згідно з рішенням Болонського процесу, на рівні ліценціату та враховуючи впровадження професійної орієнтації першого ступеня, основним завданням було створення нового диплому: спеціалізованого ліценціату. Цей рівень - перехідний між рівнем техніка вищої кваліфікації та рівнем інженера чи управлінця (другий рівень) - передбачає як набуття початкової вищої, так і безперервної освіти; його утворено завдяки тісній співпраці між навчальними закладами та професійним середовищем.

Цей новий диплом мав значний успіх: до початку занять у 2002 році було відкрито 600 таких ступенів. Це дозволило навчати за новими кваліфікаціями, посилити професійне спрямування та зняти обмеження діяльності університетських технічних інститутів та інших підрозділів в рамках навчальних закладів, що стало можливим завдяки встановленню партнерських зв'язків між університетами - вищими школами, університетами - ліцеями.

Крім реформування суто освітянської галузі, у Франції було вирішено поглибити формування європейського освітньо-наукового простору згідно з глобальним підходом:

- що поширюється на всі форми французької системи вищої освіти, яке б міністерство не відповідало за неї;
- що включає початкову вищу освіту та безперервну освіту протягом усього життя, академічну освіту та професійну освіту, очну та дистанційну форми, традиційні форми викладання та викладання за допомогою комп'ютерних технологій тощо;
- що зміцнює, з одного боку, автономію навчальних закладів, їх новаторство, введення інновацій, а, з іншого боку, - сучасні методи національного оцінювання;
- що започатковує нову ситуацію, за якої б нові правові рамки не замінювали б старі (які не відміняються), а надавали б навчальним закладам можливість вибору.

У цьому контексті було опубліковано чотири законодавчі акти міністерства освіти Франції:

Декрет, що визначає принципи європейського освітньо-наукового простору; він впроваджує систему кредитів та наголошує на створенні системи освітніх пропозицій, організованої в гнучкі навчальні цикли освіти; він надає кожному міністру можливість застосовувати ці загальні принципи відповідно до секторів освіти, що знаходяться в його компетенції;

Декрет, що модернізує в цілому державний сектор, приводить у відповідність юридичні поняття ступеню, звання та державного диплому, визначаючи, зокрема, як державний будь-який диплом, виданий під контролем держави; він встановлює загальний принцип державного періодичного оцінювання (контролю); і останнє, він доручає міністру з питань вищої освіти забезпечити єдність французької освітньої системи.

Нарешті, два інших декрети стосуються узагальненого врахування у навчанні попередніх здобутків студентів, що пов'язані з їх навчанням за кордоном, або є результатом їх професійної діяльності; вони визначають таким чином умови зарахування, яке дозволяє оптимізувати етапи навчання та сформулювати загальні засади початкового та безперервного навчання.